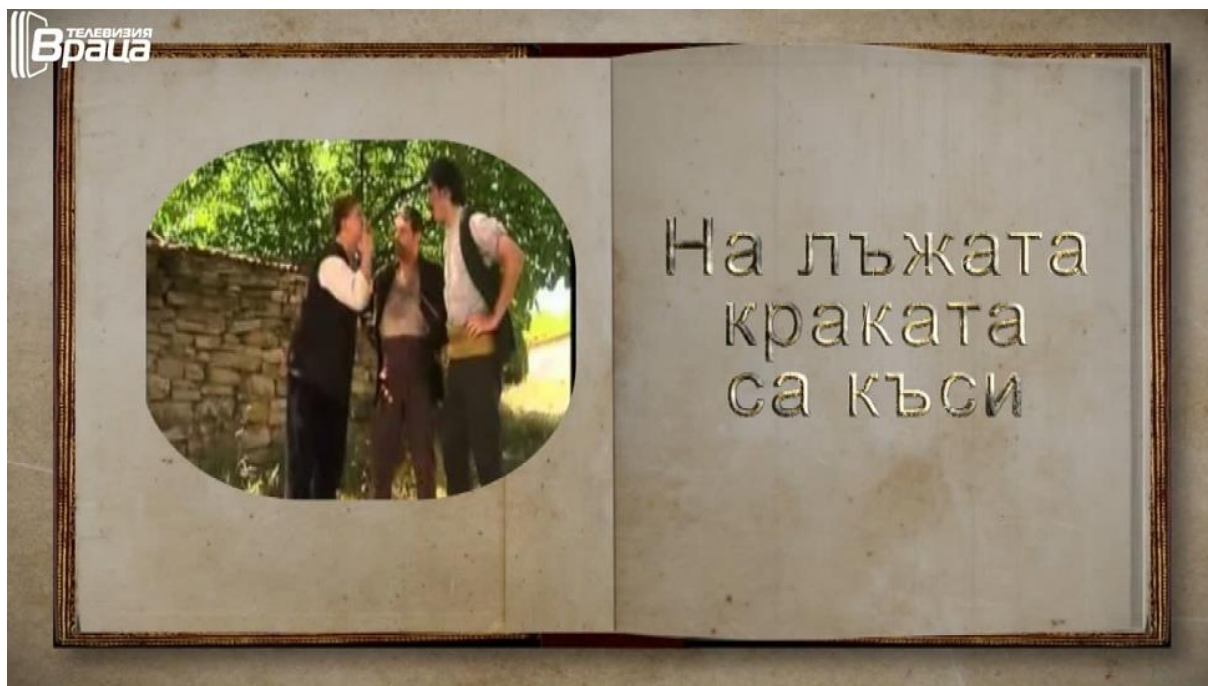

Ангел Каралийчев

На лъжата краката са къси

Един старец на име Делю имал трима синове. Те били яки мъже, хубавичко си похапвали, но работа не пипали никаква. Излежавали се под дебелите сенки и очите им били все в самуните. Всяка сутрин, като тръгвал на нивата, дядо Делю им оставял по един самун и казвал:

– Яжте, момчета, додето съм жив!

Но когато старецът хвърлил топа, тримата братя объркали краците.

– Ами сега накъде? – рекъл най-големият.

– Хайде пък да идем на нивата! – промълвил най-малкият.

– Коя нива? – попитал средният.

– А че оная, дето я работеше баща ни.

– Какво ще правим там?

– Ще я изорем, ще посеем жито и ще чакаме да узрее.

– Сетне? – нетърпеливо го пресякъл най-големият.

– Ще пожънем нивата, ще вържем житото на снопи, ще го овършеем, ще откараме зърното на воденица, ще го смелим на брашно, а от брашното ще умеси ме ей такива големи самуни.

– Ех, кутре недорасло – поклатил глава най-големият, – додето стигнем до самуните, ще изпукаме от глад.

– Ами как ще си изкарваме прехраната? – попитал най-малкият.

– С хитрина, момчето ми. Ние сме три умни глави, а светът е пълен с глупци. Тогова ще излъжем, оногова ще метнем, додето напълним коремите.

– А на другия ден?

– На другия ден ще намерим други глупци.

Напуснали дядовите Делюви синове бащината си къща, зарязали хлебородната нива и потеглили на път. Цял ден вървели и замръкнали в едно село. Почукали на първата вратня. Излязъл стопанинът.

– Какво търсите? – попитал той.

– Ние сме хора пътници. Приемаш ли ни да пренощуваме в твоя дом? – рекъл най-големият.

– Влезте! – поканил ги стопанинът. Моят дом е тесничък, но за вас ще намеря място, само че вечеря нямаме и не зная с какво да ви нагостя.

– Ние не сме от ония, дето много придирят – обадил се средният брат – по едно печено яйце ни стига.

Домакинята изпекла на бърза ръка три яйца и търколила пред гостите една погача. Братята обелили яйцата, налапали ги на един залък, облизали се и захванали да се озъртат.

– Какво има? – попитал ги домакинята.

– Много ти са дребни яйцата! – рекъл най-големият.

– Дребни са, защото ги снасят кокошки, а не биволи. А вашите?

– Нашите са като дини. Петима души не могат да изядат едно яйце – излъгал средният.

– А кокошките колчави са? – слисала се домакинята.

– Те са като крави.

– Свят широк – кокошки всякакви! Поклатил глава домакинът, като разбрал с какви хора има работа, и подканил жена си да постели на гостите, защото са уморени от път.

– Че сме уморени, уморени сме – казал вторият брат, – но как ще заспим гладни? Да бяхте ни изпекли по една наденица.

– Ех, да имаше наденици, и ние щяхме да похапнем! – въздъхнала домакинята и се заловила да постила чергата.

– Чудно нещо, у нас селяните заплитат плетищата си с наденици наместо с пръти – пак излъгал средният.

– Аз като станах отзарана – донадил най-малкият – и погледнах през прозореца, видях, едно куче яде и ръмжи – половината плет на градината беше излапало през нощта. Ако щеш, вярвай!

– Как да не вярвам – усмихнал се под мустак домакинът, – хайде сега лека ви нощ!

На заранта братята се дигнали рано и се измъкнали, без да се простят с домакина.

– Тука няма хляб за нас! – рекли те и ударили по нивите. Вървели, що вървели, приближили до един орач, който орял нивата си с два вола.

– Искате ли да му откраднем единия вол? – рекъл най-големият.

– Как? – попитал най-малкият.

– Много лесно. Аз ще се потуля в оная ливада и ще почна да викам: „Чудооо! Чудооо!“ Орачът, като ме чуе, ще остави воловете си и ще дойде при мене да разбере какво е чудото, а в туй време вие вземете по-хубавия му вол и го отмъкнете в она дълбок дол!

Подир малко гласът на най-големия брат се понесъл над ливадата:

– Чудооо! Чудооо!

Орачът спрял ралото, оставил воловете си и закрачил към ливадата.

– А бе, брате – попитал смаяният човек, – какво си се развикал и на що се чудиш?

– На тебе! – отвърнал най-големият брат.

– Че кое ми е чудното?

– Дето ореш само с един вол!

– Как тъй с един? Аз си ора с два вола!

– Не са два, ами един. Откак съм захванал да викам, ти ореш само с един вол. Иди да видиш, ако не вярваш!

Додето най-големият брат и орачът се разправяли, другите двама отмъкнали единия вол.

Тръгнал орачът към нивата си, а най-големият брат се смъкнал в дълбокия дол. На едно потулено място лъжците заклали вола и го одрали. Най-големият поръчал на най-малкия:

– Ти ще изпечеш вола, а ние с баща ти ще идем да намерим хляб и вино. Като се върнем, ще си направим богато угощение.

И двамата се упътили към близкия град. Средният се отбил в една хлебарница, където вадели хляб за войниците.

– Аз съм – рекъл – новият доставчик на войниците. Стариият доставчик ме провади да прибера хлябовете.

– Вземай ги! – отвърнал хлебарят. – Онзи чувал, пълният, е за войниците. Дигай го, защото ми пречи.

Лъжецът грабясал чувала и го отнесъл към дола. В туй време най-големият купил на пазара една стомна, която събирала десет оки, напълнил я до половината с вода и се вмъкнал в първата механа.

– Имаш ли хубаво винце? – попитал той механджията.

– Виното ми е незнайно – отвърнал оня.

– Налей ми, като е тъй, пет оки. Механджията отмерил пет оки и рекъл:

– Плащай!

– Сега не мога – заусуквал се най-големият брат, – но на връщане ще ти платя. Аз съм търговец. Нямах ли ми доверие?

– Никакво доверие! – извикал механджията. – Щом нямаш пари, връщай виното!

– Да ти го върна – съгласил се лъжецът. И отлял половината от разводненото вино.

Сетне отишъл в други механи. Повторил същата история. Наливал и отливал, додето водата в стомната се превърнала на искрящо вино, и се върнал при братята си. Цяла неделя дядовите Делюви синове прекарали в дола, додето най-сетне изяли вола.

– Сега пък ми се прияде кокошчица! – прозял се най-големият и пак се обърнал към най-малкия: – Ти – рекъл – наклади огъня, батю ти ще иде за вино, а пък аз ще намина към пазара за кокошчици.

Най-малкият се заловил да събира сухи дърва, а двамата по-големи се упътили пак за града. Средният се отбил в една механа със стомната, а най-големият отишъл на пазара. Озърнал се и видял един селянин, който носел пет кокошки, вързани за краката.

– Тези кокошки са тъкмо за дядо владика! – рекъл най-големият. – Тръгвай подире ми!

– Къде? – попитал селянинът.

– В митрополията. Там дядо владика ще ти ги плати.

– Ти какъв си му на владиката? – попитал продавачът.

– Прислужник – отвърнал лъжецът.

Стигнали до митрополията. Пред вратата лъжецът рекъл на селянина:

– Почакай малко, додето кажа на дядо владика, че си донесъл кокошките.

И влязъл вътре. Почукал на владишката врата.

– Какво има? – показала се една брадата глава.

– Дядо владико, довел съм ти един голям грешник да се изповяда.

Може ли да влезе?

– Може! – отвърнал владиката.

Лъжецът изскочил навън и бутнал селянина:

– Влизай вътре – рекъл, – владиката да ти брои парите, а кокошките дай на мене, да ги заколя, защото на обед ще ни дойдат гости деветима попове.

Селянинът подал кокошките и тихо пристъпил към владишката стая. Почукал и влязъл.

Владиката го измерил строго с очи и попитал:

– Колко са?

– Пет – отвърнал селянинът.

– Само пет ли? Малко ми се виждат.

– Малко, дядо владико, но са големи и струват скъпичко.

– Не е хубаво да правиш големи грехове – почнал да нарежда владиката, но селянинът го пресякъл:

– За какви грехове ми опяваш, аз ти приказвам за кокошките.

Додето двамата се разберат – оня с кокошките офейкал. В дълбокия дол лисугерите изяли кокошките, изпили виното, но им се видяло малко, затуй най-малкият въздъхнал:

– Ех, да можем тази вечер да се вмъкнем в някоя изба, където има пълни бъчви!

– Защо да не можем – отвърнал най-големият. – Щом свечери, ще идем в най-голямата винарница. Ще кажем, че сме търговци на вино. Додето ние с батя ти залъгваме стопанина, ти ще се вмъкнеш в някоя празна каца и ще останеш там. Настане ли нощта, стопанинът ще иде да спи, а ти ще ни отключиш вратата отвътре и ние ще се намърдаме. Цяла нощ ще смучем!

Както го скроили – тъй направили. През нощта, когато всичко живо заспало, най-малкият, дето бил скрит в кацата, отключил вратата на винарницата и по-големите се вмъкнали. Всеки надигнал по един медник. Пили, пили, додето се натряскали. Като се нагласили хубаво, най-малкият изломотил:

– Хайде сега пък да си попеем!

И почнали да реват, колкото им глас държи.

Но винаринът чул тупурдията, повикал съседите на помощ и заловил умните глави.

На другия ден тримата безделници били отведени с вързани ръце, където им е мястото.

Източник: <https://chitanka.info/text/3561-na-lyzhata-krakata-sa-kysi>

Изготвил: Гинка Среброва (студент-практикант по проект „Студентски практики“)

Проверил: Диляна Гаджева (ментор по проекта)